

**แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนกลุ่มทวาราวดี**
Guidelines Learning Resources Community Management of Schools
Bangkok Primary Educational Service Area Office,
Thawarawadi Group Schools

จิรภัทร์ กาญจนครุฑ¹, นันทิยา น้อยจันทร์²
Jiraphat Kanjanakrut¹, Nuntiya Noichun²

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}
EMail: jira_pant@hotmail.com¹

Received: 2021-01-16; Revised: 2021-03-19; Accepted: 2021-03-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี จำนวน 280 คนและผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified) ค่าดัชนี PNI

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังพบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ PNI = 0.121 รองลงมาคือ ด้านสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี PNI = 0.120 ด้านวิชาการ PNI = 0.115 และด้านวัฒนธรรม ประเพณี PNI = 0.114 ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ใช้กระบวนการ PDCA จำแนกตามรายด้าน ด้านวิชาการมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานติดตามผลการประเมินเพื่อนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินงานแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อกับการใช้งาน ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุม ดำเนินงานให้เป็นระบบตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน, สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง, โรงเรียนกลุ่มทวาราวดี

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the actual and expected conditions of learning resource community management of schools Bangkok primary education service area office, Thawaravadi Group Schools. 2) to find guidelines the actual and expected conditions of learning resource community management of schools Bangkok primary education service area office, Thawaravadi Group Schools. Samples used in the research there were 280 school teachers under Bangkok primary education service area office, Thawaravadi Group Schools and 5 administrators. The tool used to collect data were questionnaires and interview forms. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation, Modified Priority Needs Index (PNI modified), PNI Index.

The research findings were as follows: 1) the management of the learning resources was found to be realistic and expected at a high level. When considering the difference between the actual and expected conditions, it was found that the expected condition average is higher than the expected condition average in all aspects. In descending order as follows natural resources PNI = 0.121 followed by technology innovation media PNI = 0.120 academic PNI = 0.115 and culture and traditions PNI = 0.114, respectively. 2) guidelines for the management of learning sources, actual and expected conditions, using the PDCA process, classified by individual aspects. Academic aspects: meetings are planned and scheduled operations clearly according to technology innovation objectives, administrators and teachers have planned meetings, work schedules, and follow up evaluation results for better correction. Natural resources to appoint persons responsible for the management of the learning resources to facilitate the use of culture, traditions, administrators and teachers. Operate in a systematic way according to school objects.

Keywords: Learning Resources Community Management, Actual Conditions and Expected Conditions, Tawaravadi Group Schools.

บทนำ

การศึกษาของไทยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพกับผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้เรียนได้ศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม และส่งเสริมพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณธรรม สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมที่เอื้ออาทรต่อกันจะสร้างโอกาสให้กับคนไทยทุกคนได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยเหตุนี้โรงเรียนยุคใหม่จึงต้องเชื่อมโยงกับสถาบันต่าง ๆ ภายในโรงเรียนกับชุมชน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และหาคำตอบให้มีความรู้และมีประสิทธิภาพกับผู้เรียน

ในส่วนสภาพปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพบางโรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้แหล่งเรียนรู้

ไม่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพราะการศึกษาไม่หยุดนิ่งเพียงแค่การเรียนรู้จากในห้องเรียนการเรียนรู้เท่านั้นแต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่และตลอดเวลา จึงทำให้ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้จากนอกห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในรอบ ๆ โรงเรียนด้วย ซึ่งล้วนมีความหลากหลายตามบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องจริยธรรม ห้องนาฏศิลป์ มีมุมบอร์ดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สวนหย่อมธรรมชาติ แปลงผัก เป็นต้น แหล่งเรียนรู้จึงเป็นเหมือนชุมทรัพย์ทางปัญญาที่เรียนรู้ได้ไม่รู้จักทั้งประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม อาชีพ รวมอยู่ในวิถีชีวิต แหล่งเรียนรู้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ถือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งที่ได้ศึกษาด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 สามารถสร้าง ทักษะการสังเกต ทักษะการบันทึกข้อมูล ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้เกิดความคงทนในการจำเรื่องที่เรียนได้นานขึ้น และโรงเรียนสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้จากชีวิตจริง ได้รับประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง โดยมีการจัดสรรแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตัวผู้เรียน มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและ บุคคลในชุมชนที่อยู่รอบนอกโรงเรียนและนำเอาแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาและจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดห้องปฏิบัติการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ตลอดจนการจัดบริการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสุขสนุกสนานมีความสุขในการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2551) โดยถือเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษา และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการจัดการความรู้ จึงต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบตัว และสังคมโลก โดยเฉพาะพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นหลักการว่าส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงต้องพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ด้วยการจัดการความรู้ในสถานศึกษาโดยนำวงจรคุณภาพ PDCA มาบริหารเพื่อปรับปรุงงานมาตรฐานการทำงานอย่างเป็นระบบมี 4 ขั้นตอน 1.การวางแผน 2.ลงมือทำ 3.ตรวจสอบ 4.ปฏิบัติและแก้ไขปรับปรุง โดยนำมาประยุกต์ใช้ได้กับระดับสถาบันการศึกษาโดยขยายผลวงจร PDCA เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรมอย่างชัดเจน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยสนใจจะทำวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียนกลุ่มทวารวดีกรุงเทพมหานครเขต 1 โดยนำวงจร

คุณภาพ PDCA มาบริหารระดับสถาบันการศึกษาอยากจะทราบแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้ว่ามีความคาดหวังอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้โรงเรียนเกิดแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยให้มีประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี

การทบทวนวรรณกรรม

แหล่งเรียนรู้ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมบุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุอาคาร สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศแหล่งวิทยากร ชุมชน ห้องสมุด อุทยานศึกษา ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (คำ วงศ์เทพ, 2554) แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ครูอาจารย์ และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างความรู้ ความคิด วิชาการ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียน เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคหกรรม ห้องอุตสาหกรรม ห้องเกษตร ห้องพลศึกษา ห้องประชุม ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา สวนเกษตร สนามกีฬา สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น และห้องที่ส่งเสริมด้านการค้นคว้า เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกโรงเรียนและโรงเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ประกอบด้วย ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ อุทยานการศึกษา สถานที่ราชการ สถานที่เอกชน สถานประกอบการสวนสาธารณะ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และยิ่งรวมถึง บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญด้านต่าง ๆ เช่น ด้านศิลปะการฟ้อนรำ ดนตรีพื้นเมือง การละเล่นในท้องถิ่น ด้านงานฝีมือ หัตถกรรมท้องถิ่นต่าง ๆ มีการทอผ้า การปักผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้ การทำอาหาร เป็นต้น (ปริญญา ไตรพรหม, 2552)

แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบาย แผน โครงการ ก่อนการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติตามแผนงาน เป็นปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการที่ได้วางแผนโดยกำหนดตัวบุคคล จัดวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

3. การตรวจสอบเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากที่ได้กำหนดไว้

4. การปรับปรุง พัฒนา เป็นขั้นตอนที่มีนำข้อมูลจากการรายงานมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการระดมทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในโรงเรียน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อร่วมกันสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพโรงเรียนจัดระบบเครือข่ายได้หลายรูปแบบตามสภาพ และลักษณะความพร้อมของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนสามารถจัดได้ตามความเหมาะสม

การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาว่า แหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถจัดให้มีขึ้นในสถานศึกษามีหลากหลายชนิด ขึ้นอยู่กับพื้นที่กำลังความสามารถและบริบททางการศึกษาของสถานศึกษาเอง เช่น หากสถานศึกษามีอาคารเรียนเพียงพอ ก็สามารถเลือกจัดแหล่งเรียนรู้ในลักษณะห้องต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องดนตรี เป็นต้น โดยผู้สอน และผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา เชื่อมโยงบูรณาการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

กลุ่มโรงเรียนทวารวดี หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการสงวนไว้เพื่อทดลอง ทางด้านวิชาการ ซึ่งกลุ่มโรงเรียนทวารวดีมีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนโสมสโรดม โรงเรียนราชวินิต โรงเรียนวัดโบสถ์ โรงเรียนวัดโสมนัส โรงเรียนวัดอัมรินทร์ราชมงคล โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนกลุ่มทวารวดีกรุงเทพมหานคร จำนวน 280 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified) ค่าดัชนี PNI การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย

ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัย โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผลการวิเคราะห์ในการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้านตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ด้านวัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านวิชาการ และด้านด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และด้านทรัพยากรธรรมชาติ สภาพที่คาดหวังที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านวัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และด้านวิชาการ และด้านทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ
2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการตามวงจรเดิม มีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นผู้บริหารมีการกำหนดแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและหลังดำเนินงานในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ มากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีสรุปผลการประเมินก่อนและหลังโดยนำผลมารายงานกับผู้บริหาร ในสถานศึกษาดำเนินงานมากที่สุด
3. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ตามวงจรเดิมมีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการจัดกิจกรรมการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและดำเนินงานผู้รับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการประชุมร่วมกันของครู และติดตามสรุปผลในการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการปรับปรุงการใช้งานด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีให้ทันสมัยกับผู้เรียน อยู่ตลอดเวลาดำเนินงานมากที่สุด
4. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ตามวงจรเดิมมีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการประชุมและวางแผนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการจัดแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการประชุมและประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยครูนำผลที่ได้จากการประชุมมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ดำเนินงานมากที่สุด

5. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ในโรงเรียน ตามวงจรเดิมมีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุดโดยมีการวางแผนและดำเนินการจัดการบริหารแหล่งเรียนรู้ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูสรุปผล การประเมินการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้และนำผลไปรายงานให้ผู้บริหารได้รับทราบ ดำเนินงานมากที่สุด ขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยครูมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่อไปดำเนินงานมากที่สุด

6. สภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน โดยใช้แบบการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI) จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาคือ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ด้านวิชาการ และด้านวัฒนธรรม ประเพณี ตามลำดับ

7. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิม มีพบว่า ด้านวิชาการ ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น ครูมีการประชุมร่วมกันและกำหนดวิธีการติดตามผลการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการในการจัดการเรียนการสอน สื่อ ห้องสมุด มีค่าความต้องการจำเป็นมาก ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

8. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิมมี พบว่า ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้บริหารมีการประชุมก่อนและหลังดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และครูมีสรุปผลการประเมินและนำผลมารายงานกับผู้บริหารในสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชุม ปรึกษา วางแผนกับคณะครูที่รับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน

9. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิมมี พบว่า ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ครูมีการประชุมและวางแผนในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ครูนำผลที่ได้จากการประชุมมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนให้มากขึ้น

10. สภาพที่เป็นจริงค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI_{Modified}) ตามวงจรเดิมมี พบว่า ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกประเด็น เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ครูมีการวางแผนและดำเนินงาน

การจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ผู้บริหารกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยจัดกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ ร.ร. มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ ครูมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี เช่น กิจกรรมตักบาตรทุกวันพระ มีกิจกรรมนั่งสมาธิตอนเช้าและโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน เช่น ตักบาตรตอนเช้า

เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวาราวดี

1. ด้านวิชาการ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- มีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ผู้บริหารประสานงานกับครูแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยเน้นการทำงานเป็นทีมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการจัดป้ายนิเทศหน้าโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยตลอดเวลา จัดบรรยากาศห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ปรับปรุงให้เพียงพอกับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้โดยให้ครูผู้รับผิดชอบด้านนี้ครูสำรวจติดตามผลการประเมินเครื่องคอมพิวเตอร์ว่าอันไหนเสียชำรุดไม่เหมาะในการจัดการเรียนการสอนให้เสนอผู้บริหารและนำเครื่องใหม่มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- ผู้บริหารและคณะครูมีการวางแผนในการดำเนินงานในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยประสานร่วมมือกันจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อกับผู้เรียนสามารถได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนเช่น สวนหย่อม แปลงผักครูผู้รับผิดชอบด้านนี้ต้องดูแลทำความสะอาดทุกวันเพื่อให้สะอาดและเรียบร้อย

4. ด้านวัฒนธรรม ประเพณี แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

- ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนว่าครูผู้รับผิดชอบทำอะไรบ้างให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ครูจัดทำตารางแต่ละห้องเรียนในการตักบาตรตอนเช้าโดยครูเตรียมสถานที่ในการทำกิจกรรมทุกวันพระติดป้ายประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมทุกวันพระให้ผู้ปกครองได้ใส่บาตรทำกิจกรรมกับนักเรียนได้เป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครของโรงเรียนในกลุ่มทวาราวดี พบว่าแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีในระดับมากถึง 4 ด้าน ด้านวัฒนธรรม ประเพณีมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทั้งนี้เพราะเป็นพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนซึ่งมี

ความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับการใช้ศิลปะวัฒนธรรม และจารีตประเพณีเป็นวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงส่งผลให้การนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีเข้ามาให้คงอยู่ในสังคมไทย สืบทอดต่อคนรุ่นหลัง ด้านวิชาการความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ รองลงมาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี สอดคล้องกับพรณี เสี่ยงบุญ (2555) กล่าวว่าได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคูณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียน การสอนด้านวิชาการเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีนวัตกรรมที่ทันสมัย ในการสืบค้นข้อมูลให้กับนักเรียน ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียงและมีบรรยากาศ ที่เอื้อกับการเรียนรู้ นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ

2) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่าขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นผู้บริหารมีการกำหนดแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและหลังดำเนินงาน ในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ สอดคล้องกับรสรินทร์ ภัทรพรไพศาล (2557) ที่กล่าวว่าหลักการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีการวางแผนบริหารและการจัดแหล่งเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงการ จัดระบบการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน โดยมีการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ เพื่อพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนวางแผน (Plan) มีการ กำหนดแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมาคือขั้นการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นผู้บริหารมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ เป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุดสอดคล้องกับศิริพร กองแก้ว (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการ บริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดลพบุรีโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะครูผู้ดูแลให้ดำเนินงานตามเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน รองลงมาขั้นตรวจสอบทบทวน กำกับติดตาม (Check) และ 4) ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)

3) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่า ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งทีคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากประเด็นครูมีการจัดกิจกรรมการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียน การสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียนเป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุดในการใช้แหล่ง เรียนรู้ ส่วนประเด็นผู้บริหารมีการประชุม ปรึกษา วางแผนกับคณะครูที่รับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ประเด็นครูมีการจัดกิจกรรมการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้เรียน และประเด็นครูที่รับผิดชอบมีการวางแผนดำเนินงานก่อนและหลัง

การใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเป็นประเด็นที่มีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุดสอดคล้องกับวราพร พงษ์ปลัด (2550) ที่พบว่า การวางแผน (Plan) มีการบริหารโดยผู้บริหารแต่งตั้งครูให้จัดกิจกรรมตรงตามเป้าหมายให้กับผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัยเขต 1 มีการวางแผนปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากครูมีการนิเทศ และติดตามผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีอยู่ทุกครั้ง เป็นประเด็นที่มีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมา ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล (Check) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและขั้นตอนการปรับปรุงงาน (Action) ตามสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่า ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นครูมีการประชุมและวางแผนในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากร ธรรมชาติให้สอดคล้องกับสุรเกียรติ์ งามเลิศ (2559) ได้ศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้โดยนำวงจรเดิมมาใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านการวางแผนอยู่ในระดับมากการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านการสนับสนุนทรัพยากรธรรมชาติในการบริหารแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารและครูมีการประชุมวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานผู้รับผิดชอบและด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามลำดับ วัตถุประสงค์ และประเด็นผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะครูผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจนและดำเนินงานมากที่สุด และขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นครูที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ในการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติดำเนินงานให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุด

5) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จำแนกตามวงจรเดิมมี พบว่า ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากประเด็นครูมีการวางแผนและดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณีเป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานมากที่สุด ส่วนประเด็นครูมีการวางแผนและดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ประเด็นผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยจัดกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ ร.ร. ที่กำหนดไว้ เป็นประเด็นที่มีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุด สอดคล้องกับกัญจรา วงศ์ธิดา (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่โถ อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาด้านการวางแผนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูมีการดำเนินการวางแผนประชุมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพสำเร็จในภาพรวมระดับมาก

ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ตามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเช่น ตักบาตรตอนเช้า เป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานและมีความคาดหวังให้มีการดำเนินงานมากที่สุด

6) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สภาพจริงและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนกลุ่มทวารวดี โดยใช้กระบวนการ PDCA ทั้ง 4 ด้าน มีแนวทางการบริหารดังนี้

- ด้านวิชาการ วางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ ผู้บริหารประสานงานกับครูแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดปายนิเทศที่ส่งเสริมความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยตลอดเวลา จัดบรรยากาศห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยกับผู้เรียนในการศึกษาหาข้อมูลและเพียงพอกับการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวทางของพิธีชฎี ทิพย์อักษร (2551) ในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการสะท้อนถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุมกำหนดการดำเนินงานให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ครูต้องสำรวจเครื่องคอมพิวเตอร์ว่าอันไหนเสียชำรุดไม่เหมาะในการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการแจ้งผู้อำนวยการเพื่อนำมาเปลี่ยนให้เหมาะกับการใช้งานครูต้องมีการติดตามผลการประเมินการใช้เทคโนโลยีเสนอกับผู้บริหารเพื่อนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น สอดคล้องกับทัศนีย์ อันติมานนท์ (2553) ที่สรุปได้ว่าแนวทางในการบริหารจะต้องมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลในการใช้แหล่งเรียนรู้ และมีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระยะทุกครึ่งในการใช้งาน จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถามการใช้งานความพึงพอใจ

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินงานแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนต้องจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อกับผู้เรียนสามารถได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน เช่น สวนหย่อม แปลงผักผู้บริหารแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบด้านนี้ต้องดูแลทำความสะอาดทุกวันเพื่อให้สะอาดและเรียบร้อย สอดคล้องกับมาลา ยา วิจันทร์ (2552) ที่สรุปได้ว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น สวนหย่อม อ่างเก็บน้ำ สถานที่แหล่งน้ำธรรมชาติ ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ ป่าต้นน้ำจะต้องมีการดูแลรักษาให้เอื้อกับการใช้งาน

- ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ผู้บริหารและครูมีการวางแผนประชุม ดำเนินงานกำหนดการให้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนจัดทำตารางแต่ละห้องเรียนในการตักบาตรตอนเช้าโดยครูผู้รับผิดชอบต้องลงมาเตรียมสถานที่ให้เรียบร้อยในการทำกิจกรรมทุกวันพระให้ผู้ปกครองได้ใส่บาตรทำกิจกรรมกับนักเรียนได้ เป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับบรรค์ วรอินทร์ (2545) ที่สรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสต ห้องจริยธรรม ประเพณีไทย หรือมุกกิจกรรมที่ให้ข่าวสารความรู้

ตลอดเวลา การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีความสุขในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กัญวรา วงศ์ธิดา.(2553). รูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแม่ไผ่ (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- คำ วงศ์เทพ, (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541). ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคืออะไร. ปฏีรูปการศึกษา 1, 1(5), 8.
- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปริญญา ไตรพรหม. (2552). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรรณี เสี่ยงบุญ. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิศิษฐ์ ทิพย์อักษร. (2551). ระดับการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มาลาญา วิจิณทร. (2552). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านปางคาม ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัสรินทร์ ภัทรพรไพศาล. (2557). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 5(1), 364-371.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรพร พงษ์ปลัด. (2550). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4 .ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 (ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศิริพร กองแก้ว. (2548). การศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สรรรค์ วรอินทร์. (2545). ครูกับการจัดการศึกษาของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

- สุรเกียรติ์ งามเลิศ. (2559). *บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.